

V torek dne 16. februarja bi imel oditi najmlajši indijski polk v Evropo. Moštvo se je to še-le v pondeljek zjutraj povedalo. Za njih nadomestitev došlo je že v nedeljo 100 mož domačih čet, katere je dal sultan dežele Johore. Ko se je dalo povelje za odhod, uprle so se takoj indijske čete, skupno 1.400 mož, ki so vdrli v oficirski klub ter ondi postrelili 27 oficirjev. Drugi oddelki so hodili po mestu, kjer so ustrelili vsacega Evropejca, katerega-koli so našli na ulici. Nato so šli v taborišče, kjer imajo Angleži nemške podanike internirane. Zdaleč so Nemcem namignili naj se vlezajo. Ko je bilo to storjeno so postrelili stražo, obstoječo iz enega oficirja in 17 angleških prostovoljcev, joborski vojaki pa so takoj zbežali. Nato je rezervno moštvo straže nastopilo, 1 major, dva druga častnika in 20 mož. Klicali so Nemcem, da naj gredo takoj v notranjost taborišča, a tem se je zdelo bolj varno, ako ostanejo pred taboriščem ležati. Indi so začeli nato iz neke lesene barake streljati in v kratkih minutah bili so vsi trije častniki z moštvom vred mrtvi. Sedaj so povabili Nemce, naj se jim pridružijo, a ti so ponudbo odklonili, ker so se nasproti Angležem s častno besedo zavezali, da se ne bodo upirali.

Po tem dogodku so vdrli v garnizijsko bolnišnico, kjer je bilo sedem Angležev in eden Avstrijec. Ta je začel po prvih streljih kričati: „Jaz sem Avstrijec!“ Poslednji, z imenom Hackmeyer, ostal je nepoškodovan, vsi drugi pa — tudi strežaji — bili so postreljeni. Zaveš je bilo 48 Angležev usmrčenih.

Tudi pri Orahadroard-u prišlo je med Indi in angleškimi prostovoljci do krvavega boja, v katerem so padli vsi Angleži, ki niso pravočasno pobegnili. Na večer so imeli uporniki vso mesto v svoji oblasti. Tudi orožarnice so se polastili, da na odpor prišedši prostovoljci niso mogli do orožja. Evropejci so se z barikadami okovarili, ženske pa so spravili na ladje v ondotnem pristanišču.

V torek so Indi mesto bombardirali. Da ne bi svoje sovornike ne vznemirjali, kričali so po cestah in ulicah: „Islam!“ Vso domače ljudstvo jih je z navdušenjem pozdravljalo. V sredo je prišlo iz Rangoona 500 angleških vojakov, ki so mislili upornike ukrotiti. Toda njih trud je bil zastoj, ker od skritih nikogar niso zapazili, pač pa bili od vseh strani hudo obstreljevani. V petek je došlo 100 Japoncev in 30 francoskih mornarjev, ki pa so se morali takoj zopet vkrcati, ker si niso upali ničesar opraviti.

Angleži seveda zavijajo stvar po svojem načinu, toda dejstva kažejo, da v Indiji hudo vre.

O pomorskih minah.

V nobeni vojni še ni bilo podmorsko bojevanje toliko pomena kakor je v sedanji svetovni vojni, v kateri se porabljata na morju in v morju zlasti podmorski čoln, ki napada bojne in sovražne trgovske ladje s torpedi, in pa pomorske mine. Pomorske mine so v obče mnogo nevarnejše orožje nego podmorski čoln s svojimi torpedi.

Pomorske mine so jeli rabiti že pred sto leti; seve so bile takrat še jako enostavne. V večji množini so rabili mine v severoameriški secesijski vojni (1861. do 1866.), v kateri so vničile mine sedem monitorjev (manjših obrežnih bojnih ladij in čolnov). V rusko-turški vojni l. 1877/78 so uničile Turkom ruske mine dve vojni ladji, v rusko-japonski vojni 1904/05 so potopile pomorske mine tri ruske in šest japonskih vojnih ladij — med njimi tri velike linijske ladje.

Mine se dele najprej v dve vrsti, v mine, ki se vnamejo same in mine, ki jih razstrele z elektriko z določenega opazovališča. Delimo pa mine še tudi drugače: v ofenzivne in defenzivne (napadalne in obrambne).

Navadna oblika mine je hruškasta železna posoda. Na gornjem koncu ima steklene rožičke, ki so pokriti s svinčenimi kavicami. Od tam je napeljana žica do električne baterije, ki je v

zvezi z razstreljivom (navadno strelna pavola). Kadar zadene ladja ob steklene rožičke, ki so v zvezi z baterijo, zaneti električna iskra razstreljivo, da nastane eksplozija. Mine po pristaniščih so pa tudi prirejene tako, da so v zvezi s skrivnim opazovališčem na obrežju in kadar zapelje sovražna ladja na mino, razstrelji obrežni opazovalec z elektriko mino, ki je označena v tajnem načrtu na dotičnem prostoru.

Mine so položene križema, navadno tri metre pod gladino morja, ter so pritrjene na verižicah, ki imajo ob koncu kos železa, da ostanejo na določenem mestu. Druge mine pa plavajo prosto po morju. Često se pa tudi dogaja, da se zasidrane mine potrgajo ter ogrožajo še dolgo časa potem zlasti trgovske ladje.

Defenzivne (obrambne) mine polagajo navadno v izlivih rek ali pred pristanišči, druge pa polagajo po morskih prehodnih krajih, da z njimi ogrožajo morske ceste. Često pa tudi nanesne potreba obrambe, da nasprotnik ogroža sovražnika z razstresenimi minami. Te mine se porabljajo zlasti takrat, kadar kako ladjo sovražnik preganja; zasidrajo se avtomatiško ter jih spuščajo v morje preganjana ladja na begu.

Najnevarnejše v obče so proste mine, ki so obenem obrambne in napadalne. Kakor nam je znano, se v morju pretakajo morski toki po določenih zakonih. Ozmimo se na Dardanele, kjer se vrši prav sedaj bojevanje na morju. Če spuščajo Turki v Dardanelah proste mine, jih nosi morski tok, ki preteče tam v eni uri 1:5 do 2:5 morskih milj, nasproti sovražniškimi bojnim ladjam in jih ogrožajo.

Mine polagajo posebne ladje in podmorski čolni. Toda tehnika napreduje in nabavili so ladje in naprave, ki mine love ter odstranjajo s posebnimi mrežami. Rušilci min so jako plitve majhne ladje. Vsekar pa je jako nevarno opravilo, mine polagati, še bolj pa jih odstranjevati.

Glede polaganja min veljajo posebne mednarodne določbe, ki jih pa v sedanji vojni zlasti Anglija in Rusija ne upoštevata. Mine se ne smejo polagati po nevtralnih vodah, kjer pa se polagajo, morajo biti tako prirejene, da se ne vnamejo več, dočim se odsidrajo. Prosto plavajoče mine pa so sploh prepovedane.

Slika iz bojišča.

Metrofan Čitopič Korba je ime stotniku ruskega 57. pešpolka iz Herzona — piše neki častnik, ki se že od začetka vojne nahaja na severnem bojišču, neki tržaški gospej. „V neki sivi zimski noči krog 10. ure je bil ujet; ranjen je bil v nogo, lakotnico in desno roko. Neki častnik mojega polka se je zavzel zanj, mu obvezal rane in ga nesel iz ognja med gostim svinčenim dežjem.

— Tovariš! zakliče čez nekaj časa ruski častnik v nemškem jeziku. — Zahvaljujem se Ti, toda umreti moram!

Naš častnik ga tolaži in bodri, govori mu o lazaretu, o zdravnikih in zdravilih, zagotavlja mu, da bo ozdravil in se vrnil k svoji družini. Rus je zmajal z glavo in tibo ječal. Nenadoma pravi:

— Prosim te, stori mi ljubav in odpi mi sukno; v notranjem žepu boš našel službeno knjižico: vzemi jo, tvoja je. Tu je tudi Marijina slika: podarim ti jo. Sedaj mi odreži naramni našivek: podarim ti tudi tega. Toda ene usluge, ene neizmerne usluge te prosim; kajti umreti moram, umreti!

Rus je za hip umolknil, nato pa se znova zazrl v našega častnika, ki ni vedel, kaj Rus pravzaprav meni, ter prosil:

— Odpni mi obleko in srajco: Na prsih nosim vrečico iz belega platna. Da, to je, hvala . . . Odpni jo: vidiš, v njej je fotografija moje žene z otrokom in posvetilom. Dalje, vidiš? je v njej zlata verižica s svetinjo Matere božje in majhnim križcem. To vrečico, prosim vzemi in skrbi, da pride v roke moje žene . . . Prosim te, prosim . . . Umreti moram . . .

— Vse bom storil, kar želiš, samo pomiri se. Ozdravil boš še in ne bo mi treba izvesti tvoježgavne naročila, kajti sam se povrneš k svoji soprogi.

Ranjenec zmaje z glavo, potem utrujen umolknje. Čez nekaj časa z velikim trudom seže z levo roko v žep in nekaj išče.

— Ali želiš cigareto? — ga vpraša naš častnik.

— Ne, hvala, ničesar ne želim, je odgovoril Rus. Nato je reko, ki jo je imel v žepu, nesel k ustom in povzil neko stvar. Parkrat je še globoko zadihal, nato mu je glava omahnila nazaj: bil je mrlič. Zastrupil se je.

Nekaj o moderni trdnjavski vojni.

Moderne trdnjave so jako zgodnjega početka in izvirajo iz časa konstrukcije težkih oblegovanih topov. Nasproti artiljeriji, toraj nasproti napadalnim sredstvom, se je spreminjala tudi zidava trdnjav ter se razvila do sedanje oblike. V sedanjem času se ne more moderna trdnjavska vojska ozirati na Sebastopol (1854) in Pariz (1871), marveč kakor v obče moderna tako tudi trdnjavska vojska datira iz rusko-japonske vojske.

Port-Artur. Prvo obleganje moderno urejene trdnjave se je vršilo pri Port-Arturju. Brez ozira na poedine epizode, ki so bile kot uvod obleganju samemu, se je začelo z obleganjem na suhem dne 6. junija 1904. Oblegovalna japonska armada pod poveljstvom generala Nogija bila močna štiri divizije. Že 26. julija je Nogi s tremi paralelnimi kolonami zavzel utrjene sprednje višine severno od mesta in Japonci so se 3. avgusta približali zunanji utrdbam tako, da jim je bilo mogočno postaviti svoje težke oblegovalne topove. Dne 8. avgusta so bile zavzete nekatere višine na izhodni strani mesta, potem je Nogi zaukazal splošen naskok, ki je trajal od 19. do 24. avgusta. Naskok se ni posrečil, toda stal je Japonci 14.000 mrtvih. Od tega časa so začeli Japonci metodično oblegovati z vojsko in so opustili naskokovanje, a obstreljevali so pa poedine utrdbe, dokler so jih popolnoma poškodovali. Tako so počasi napredovali s zavzetjem višine za višino in se koncem decembra približali notranjemu trdnjavskemu obroču. Še-le 2. januarja 1905 je general Stössel predal trdnjavo, ki se je branila celih 210 dni.

Odrin (Adrianopol). Balkanska vojska je prinesla s seboj tudi trdnjavsko vojno v velikem obsegu. Po bolgarskih zmagah pri Kirkilis in Čorlu so prišle prve čete pred Odrin in ga zaprle od treh strani, in ko je padla Dimotoka, je bil Odrin tudi z južne strani zaprt. To se je zgodilo 27. oktobra 1912. Od tega časa je bila trdnjava od sveta odrezana in oblegali so jo povsem sistematično. Seveda je bolgarski in pozneje tudi srbski pomožni armadi (120.000 mož) primanjkovalo težkih oblegovanih topov, zato se je pa tudi oblegovalna armada pod poveljstvom generala Ivanova zadovoljila s cerniranjem in izstradanjem trdnjave, kar je v sedanji moderni vojski izrednega pomena. Boji so trajali šest polnih mesecev, ko se je nazadnje 26. marca 1913 posrečilo bolgarsko-srbski vojski, da je s silovitim naskokom zavzela en sektor, nakar se je trdnjava udala. Karakteristično za moderno vojsko je, da trdnjava pade v tistem hipu, ko se na enem ali drugem kraju vsaj nekoliko prebije trdnjavski obroč. Topovi in ves drugovrstni vojni material se navadno pred udajo uniči.

V balkanski vojski so se vršili tudi manjši trdnjavski boji. Skadere je zavzela po devetmesečnem obleganju srbsko črnogorska armada, dasi je bila trdnjava manjše veljave, toda prišilil jo je glad, da se je udala.

Janina v Epiru, ki so jo zavzeli Grki, je primera pravega topniškega obleganja, ker so Grki hranili ljudski material in so utrdbe s vztrajnim topovskim obstreljevanjem porušili do temelja.

Sedanja svetovna vojska velikih držav je prinesla s seboj ogromne trdnjave in strašanski oblegovalni material. Nemški 42 cm možnarji in naše motorne baterije učinkujejo tako silovito, da so prvovrstne trdnjave kot Antwerpen, Namur, Liege in Lille padle v kratkih dneh. Presenečenje leži v tem, da te-le trdnjave pravzaprav niso bile oblegane, temuč bile porušene iz velike daljave s težkimi topovi.

Da se je Przemysl moral udati vsled gladi, je vsakomur znana stvar.